

Élet és Irodalom

IV. ÉVFOLYAM 3. SZÁM

A MAGYAR ÍRÓK SZÖVETSÉGE HETILAPJA

1960. JANUÁR 15.

MEGÉLÉNKKÜLŐ IRODALMI ÉLET — ALKOTÓ VITÁK

Választmányi ülés az Írószövetségben

Darvas József beszámolója

244

Az Írószövetség választmánya január 6-án ülést tartott, amelyen az elnökség nevében Darvas József számolt be az eddig végzett munkáról és a szövetség soronlevő feladatairól, terveiről. A beszámolót élénk vita követte. Az alábbiakban részletesen ismertetjük Darvas József beszámolóját és a vita jelentősebb felvételét.

Elsősorban a végzett munkáról szeretnék beszámolni. Ez alatt a három és fél hónap alatt, az ezután meginduló igazi munka technikai feltételeit teremtettük meg, másrészt sok olyan napi feladatunk volt, amellyel az elnökségnek, az apparátusnak foglalkoznia kellett. Az Írószövetség megalakulásának külföldön igen nagy volt a visszhangja, s mind a baráti országok részéről, mind az ide érkező különböző delegációk részéről igen nagy érdeklődés volt tapasztalható munkánk alapjai, az Írószövetség megalakulásának elvi platformja, terveink iránt, s egyáltalán azért, hogyan fejlődik a magyar irodalom az elkövetkezendő időben.

Létrehoztuk az Írószövetség bizottságait

Abból az elvből kiindulva, hogy az Írószövetségben a

munkának elsősorban a bizottságokban kell folynia, első feladatunknak tartottuk az alapszabályban is megjelölt különböző bizottságok létrehozását. A bizottságoknak két típusát hoztuk létre. Vannak úgynevezett funkcionális bizottságaink, s vannak az egyes szakterületeknek megfelelő műfaji bizottságok. A funkcionális bizottságok: a felvételi bizottság, a szociális és gazdasági bizottság, az ifjúsági bizottság, s a vidéki írók ügyeivel foglalkozó bizottság.

A műfaji bizottságok konstrukciója az, hogy minden bizottságnak tulajdonképpen tagja minden írószövetségi tag, aki azon a területen munkálkodik. Tehát minden prózáiró tagja tulajdonképpen a próza bizottságnak, s hasonlóképpen van a költői, drámai, esztétikai-kritikai és műfordítói bizottságnál is. E bizottságok elnökeit és titkárait az elnökség kijelölte. Az elnökségnek van egy határozata, amelyet még nem hajtottunk végre, hogy létre kell hozni az ifjúsági irodalom ügyeivel foglalkozó bizottságot is. A bizottságok vezetésének és tagságának az összetételében arra törekedtünk, hogy a magyar irodalom minden irányzata minél szélesebben legyen képviselve ezekben a bizottságokban.

A műfaji bizottságoknak az a feladatuk, hogy lassanként

a maguk műfaji területének a gazdái legyenek az írószövetségi keretek között, s kezdjenek el foglalkozni mindazokkal az életadta problémákkal, amelyek az illető műfaj területén jelentkeznek. Feladatuk különböző viták rendezése, sőt esetenként konkrét hozzászólás is az illető műfaj helyzetéhez, például a könyvkiadás, a színházi műsorpolitika, a rádióműsor stb. problémáihoz.

Darvas József ezután a felvételi bizottság munkájáról szólva részletesen foglalkozott az új írószövetségi tagok felvétele körül adódó elvi és gyakorlati problémákkal, majd áttért a külügyi bizottság munkájának ismertetésére. Beszélt arról, hogy az irodalmi élet konszolidálásának a befejezésében, a még meglévő „görcsök” feloldásában milyen feladatai vannak az Írószövetségnek.

Külföldi kapcsolataink

A külföldi küldöttségeken kívül jónéhány fontos személyiség is ellátogatott a szövetségbe. Az Olasz Kommunista Párt titkára, Pajetta elvtárs is találkozott az írókkal és a kulturális élet más személyiségeivel. Az NDK kulturális minisztere, Abusch elvtárs is járt itt. Most volt nálunk egy csehszlovák és két német küldöttség. A németek egy együttműködési tervet is készítettek a két írószövetség közötti kapcsolatokról. Albán és lengyel küldötteket is fogadtunk, s szombaton érkezik egy nagyon tekintélyes román íróküldöttség. (Mint arról lapunk más helyén hírt adunk, a román írók küldöttsége azóta Budapestre érkezett. — A szerk.) A külügyi bizottság éppen e nagy idegenforgalmi terheltség mel-

lett alig tudott még hozzáfogni két feladata másik, legalább ilyen fontos részéhez, hogy kezdeményező lépéseket tegyen a magyar irodalom külföldi propagálásában, a magyar művek külföldi fordításának ügyében, ahol még sok a rendezetlen dolog.

A szociális és gazdasági bizottság, amelynek a munkáját rendkívül fontosnak tartjuk, hozzákezdett egy nagyon fontos munkához, az írók szociális és gazdasági problémáinak felméréséhez. Bár olyan vonatkozásban, ahogyan egy kapitalista országban érdekvédelmi szervezet lehet egy íróársulás, mi nem akarunk azok lenni, az íróknak mégis nagyon sok olyan szociális, gazdasági problémájuk van, amelyek rendezése szükséges a zavartalan írói alkotó munkához. A szociális és gazdasági bizottság hozzálátott egy ilyen fajta munkához, s már az első lépések azt mutatják, hogy hallatlanul nagy ellentmondások vannak ezen a területen. Mi azt szeretnénk, hogy a szocialista bérezés elvei érvényesüljenek a kultúra területén is, hogy a selejt, az álirodalom ne élvezzen előnyöket, ellenben az értékes irodalom kapja meg anyagilag is azt a rangot, amelyet megérdemel.

Az elnökség foglalkozott az Élet és Irodalom problémáival is. Annál is inkább kellett foglalkoznia ezekkel, mert az Írószövetség megalakulása után az Élet és Irodalom a szövetség hivatalos lapja lett. A szerkesztő bizottságot az Írószövetség megalakulásakor elmondott elvek jegyében és szellemében, a szélesítés irányában alakítottuk át. A lap komolyan járja (Folytatás a 2. oldalon)

A magyar kultúra sikere külföldön

Írta: Szakasits Árpád

Tíz napon át:

december 10-től 20-ig tartott a magyar kultúra ünnepe Ukrajnában. Tíz napon át szállt a magyar dal a magyar muzsika Uzsgorodtól Ogyesszáig, Luganszktól Szipferopolig, Kijevből Szovjet-Ukrajna gyönyörű fővárosából sugárzott szét a magyar kultúra ünnepének szívét dobogató testvéri hangja. A sajtó cikkek, riportok, fotók százaát közölte a magyar életéről, iparunk, mezőgazdaságunk fejlődéséről színházi kultúránkról, képzőművészetünkről, irodalmunkról. Az ukrán rádió naponta kétszer is adott magyar hangversenyt és abban a tizenhat városban, ahol a koncerteken a magyar kultúra dekádjának keretében magyar vendégművészek léptek fel, természetesen szintén megszólalt a magyar muzsika, a magyar dal. A filmszínházakban magyar filmeket forgattak, s az ukrán televízió is a magyar ünnepet szolgálta. Kiállításokon mutatták be a magyar kultúra termékeit, kimagasló alkotásait és az üzemek egész sorában rendkívüli gondossággal összeválogatott remek fényképek adtak számot szocialista építőmunkánk eredményeiről. Szép magyar tájak, városaink szépségei terültek az ukrán dolgozók szeme elé. Mindezen túl üzemek, iskolák, úttörő és komszomol otthonok dal- és táncgyűjtései zenekari

leptek meg bennünket magyar táncjátékokkal, dalokkal, zenekari művekkel.

Ezt a tömör összefoglalót az azal az újjongó felkiáltással zárhatnók le: csodálatosan szép volt!

Csakugyan szép volt,

lelkésítően szép. A magyar kulturális delegáció tagjait el is gondolkasztotta ennek a tíz napnak sok-sok szép élménye és tapasztalata. Ilyen őszelségbe a régi világban nem kerülhettek egymással a különböző nyelvű, nemzetiségű népek. Ez egészen új jelenség. Példá, nincs rá, az emberiség történelmében. Voltak nagy, vallási áramlatok, forradalmak, hatalmas népi megmozdulások, amelyek magukkal ráadtak — nem ritkán — egész nemzeteket népmiliókat, de hatásuk gyorsan szertefoszlott. Csak itt-ott maradt nyomuk.

Egészen másfajta áramlás az, amely napjainkban megy végbe a népek életében, s különösen a szocialista világrendszer népeinek társadalmában. Ez az eszmeáramlat, már felszabadult vagy felszabadulásra készülődő népek öntudatát ragadja meg. Öntudatát! Éppen ez különbözteti meg a régi eszmeáramlatoktól, amelyek a tömegek ösztöneit, képzeletét, szenvedélyeit sodorták magukkal, s úgy szálltak el, mint a mámor. A kijózanodás (Folytatás a 2. oldalon)

JANKOVICH FERENC:

A csend hangjai

Ha megszólalnak a csend-orgona csudás barlang-bús furulyái, mely zúgással, éj-búgással és selymes lágy rialommal jöve-szöve és fény-szalazódva, koponya-öbleidben fészkelődnek: tied ők, mert nagyon messziről jönnek, tied ők, mert nálad otthont találnak s füledbe fészkelte a hontalan madár.

Ha felesöngenek az úrbeli csin-csin hangok idegek villanydúc-bongásán nagy távok kék úrből verődve s anyaszült fázva, vacogva, síkognak: tied ők, mert nincs honuk semerre, tied ők, mert vándorhangok fújása, szélhordta bánatok, viharhordta kis törmelékek ők, valahonné — ki tudja? Csak szállnak-verődnek vak sirámmal, hüppögő, anyátlan zokogással, és szemed sarkán álomkönyv szívárogo.

Ha sipok sippannak s felsír az étheri tücsök cirpegése s fúrge titi-tám-t perceg a másodpercek dobja a fekete asztalon: Titi-tám... Titi-tám... Állad alatt végsőt surrog a vánkos reszelős hangja s földi szemed kitarva, összekúszált, dúlt ágyadon felülve, fülelsz, fülelsz, mint a süket az úrbe — Titi-tám... Titi-tám...

Inkább érzed, mint látod: hogy lassan hajnalodik már. Habár sötét van. S áll minden, befagyva, időtlen... De a nap fel fog kelni visszatarthatatlanul. S reggel lesz, napsugaras. Eloszlik az éj bágyadt sötétje... Gyonorkorgás úzi el. Hasnyálmirigyek cincogó cinege-futamai kergetik őt... A kipihent tüdő hangra-kész szusszanással tágul, mint a kitárt harmonika. Ásítás hangja tekeredik, mint erdei tárogató. — Talpra hát, ki az ágyból, ember... Míg mindenki alszik: megleped a világot: álmából együtt keljen fel rimeiddel és a napsugarakkal.

Martin Benka: A líptói havasokban. A Modern Szlovák Képzőművészeti Kiállítás anyagából.

SIMON LAJOS:

Levél faluról

Fejem felett szűkölködő-szegényen égtek a csillagok, a hold meg árván állt az ég-szegélyen, mint a kitagadott. Nagy volt a csend, olyankor érzem mélyen, ha én is hallgatom.

De egyszer — mint a harang-szó a csendet lágyan eltereli, — elszállt a csend, mivel zörögni kezdett a száraz tengeri. Egy-egy levél leszakadt megnyugodva, mert azt az élet forgószéles-sodra pusztulni rendeli.

Míg szemléltem a határt körbe-körbe, szívemre ült a bú: a kukoricát kéthete letörte már az egész falu! De lábom áll e hatvanholdas földbe, földbe' mely végre egy-tagú.

Csak most látom: a kukorica-dárda mind, mind mellemnek áll. Szívemet nézi, ugyan hol találja van-e egyáltalán? Inkább törték volna harmadába mostan nem lenne kár!

Hisz bírtuk volna mi is, hogyha néha nem húzunk szerte-szét, ha nem lett volna köztünk aki léha, hogy nyújtsa a kezét — legalább annyit szorgoskodva mint én a munkáért — mert az is közös szintén, mint szántó vagy a rét.

Bizony öcsém, panaszom tompán koppan mint földrejtett kukorica cső, de mégis érzem, otthonom már ott van, ahol a jövő.

S akár a zugó harangszó a csendet lassan széttereli, úgy eltereljük előlünk a rosszat, mert a holnap, mely végül ránk kopogtat pusztulni rendeli.

Megélnékülő irodalmi élet — alkotó viták

(Folytatás az 1. oldalról)

vult, bár vannak még egyenetlenségei, hiszen egy szerkesztői programot valamilyenre végrehajtani is hosszú hónapok munkáját jeleneti, de egyet s mászt már végrehajtottak belőle. Főleg a kritikai rovatában azonban sokszor érzi az ember a polgári nézeteknek való sznobiztikus behódolását.

A pártkongresszus szellemében

A jövő munkánkat a párt VII. kongresszusa határozatainak, referátumainak, vitáinak, a pártkongresszus körül kialakult atmoszférának a fényében kell megvizsgálnunk, számba véve természetesen mindenekelőtt az irodalmi életben jelentkező sajátos problémákat. Nem feladatunk, hogy értékeljük a VII. kongresszust, de azt hiszem, annyit meg lehet és meg kell állapítanunk, hogy mind a belső fejlődésünk szempontjából, mind a nemzetközi kommunista mozgalom szempontjából nagyon fontos és döntő jelentőségű tanácskozás volt ez. Fontos volt abból a szempontból is, hogy a biztonság érzését sugározva, jóváhagyta a párt 1956. november 4-e óta folytatott politikai vonalát, ami egyfelől teljes határozottsággal jelent az ellenforradalmi és revizionista mészerek elleni harcban, a másik oldalon viszont teljes nyíltságot az 1956 előtt elkövetett hibák megítélésében, s az azokkal való leszámolásban is.

Ez a kongresszus egész vonalában, de a kulturális életéről elhangzott megállapítások is, jóváhagyta a párt kulturális politikájának eddigi vonalát, az irodalompolitikai vonalát is, azt az irodalompolitikai platformot, amelynek szellemében maga az Írószövetség is létrejött, s amelyet az Írószövetség megalkalulásakor elmondott referátum is tükrözött.

A kongresszus határozatai és megállapításai között a legfontosabb talán az, hogy minden kalandorpolitika nélkül, tehát a realitások felrúgása nélkül, lehetséges és szükséges is meggyorsítani Magyarországon a szocialista fejlődést, a szocialista építést ütemét. Ebből azt hiszem, következtetések adódnak a kulturális élet, az irodalmi élet területére is. Itt is meg lehet és meg kell gyorsítani részben a konszolidációt, s részben — ami ennek a továbbfolytatása — egész irodalmunk szocialista szellemű fejlődésének az ütemét.

Milyen problémákkal kell szembenéznünk az irodalmi élet területén? Az egyik, amit Kállai elvtárs is említett referátumában. Az a világpolitikai folyamat, amely 1959-ben elkezdődött a békés egymás mellett élés megteremtésében, remélhetőleg nem áll meg, hanem tovább fog fejlődni. Minden jel arra mutat, hogy valóban ilyenfajta nemzetközi fejlődés szakaszába értünk, hogy nem a háború, hanem a békés együttélés elvei fognak győzni. Ez szükségessé teszi, hogy a szocialista országokban, így nálunk is szembenéznünk bizonyos illúziókkal. Olyanfajta illúziókkal, hogy a békés együttélés politikája ideológiai megbékéléssel jár. Erről azonban egyáltalában nincs szó: a békés együttélés politikája nem jelenti a két-féle ideológia összebékülését. De számolhatunk és számolunk is kell ilyenfajta illúziók feledésével. A nemzetközi kapcsolatok ugyanis szélesednek, azok a csatornák, amelyekeken keresztül a két kultúra érintkezik, sokasodni fognak, nyilvánvaló, hogy ide is törvényszerűen áramlani fog egy sor olyan eleme a gondolkodásnak, a kultúrának, ami nem a mi sajátunk,

s az ezekkel folytatandó harcra nagyon komolyan fel kell készülnünk.

Pezsgő vitaszellemre van szükségünk

Ezzel függ össze egy másik jelenség, amelyről most már beszélünk, hogy kulturális életünkben éppen a pezsgés, az alkotó jellegű vitaélet területén valami nincs rendben. Kicsit a vitánélküliség állapota jellemzi egész kulturális életünket, irodalmi életünket is. Ehelyett arra kell törekednünk, hogy már a közeljövőben elérjük a gazdag és — merem azt mondani — nagyon éles, eleven vitáknak a korszakát. Van olyan konkrét jelenségek, amelyek ezt különösen hangsúlyozhatatlanná teszik. Már is tapasztalható bizonyos polgári irányzatok betörése és nagyon virulens jelenléte egész kulturális életünkben, irodalmi életünkben is.

Ide tartozik külföldi könyvkiadásunk problémája. Nagyon helyes, hogy itt bizonyos adósságokat törlesztettünk, hogy nem folytatjuk az elzárkózásnak egy olyanfajta politikáját, mint amilyent korábban csináltunk, viszont az is érezhető, hogy itt túlzások, végiggondolatlan gyakorlati következtetések is vannak. A legfőbb baj, hogy a nyugati, polgári irodalom műveiről, irányzatairól nem folyik olyan elvi-eszmei vita, harc, kritikai munka, amilyennek folynia kellene.

Egy másik ilyen jelenség, amellyel szintén szembe kell nézni, hogy 1956 előtt, de még inkább 1953 előtt a magyar irodalom megítélésében egyfajta szűkítő tendencia érvényesült, s túl éles cezúrákat húztunk. Ezt feltétlenül korrigálni kell. Most viszont gyakran egy másik véletlet láthatunk. Lassanként már majdnem minden előkerül az elmúlt évtizedek magyar irodalmából haladó előjellel, s a kritikai magatartás ezekkel a művekkel és írókkal szemben sokszor nem kielégítő. A népiekkel folytatott vita közben az urbanus-polgári irodalom befolyása megnőtt.

Ehhez a kérdéshez csatlakozik a magyar értelemben vett polgáriak, az Újhold Köre, és a hozzá közelálló jelentkezősége a mai magyar irodalomban. Ezek a magyar irodalomból azelőtt kirekesztett írók a párt kulturális politikai elveinek alapján visszakérültek az irodalmi életbe, s ez nagyon helyes. Annál is inkább, mert ezek között is erős differenciálódás ment és megy végbe. De egyikük-másikuk a polgári világnézet olyanfajta elemeit hozza magával, amelyekkel vitáznunk kell. Vita és sokoldalú kritikai számvetés helyett sokszor inkább sznobiztikus hasraesést láthatunk lapjainkban és az irodalmi közvélemény egy részében.

Mindebből az következik, hogy az Írószövetségnek a maga részére feltétlenül mindent meg kell tennie azért, hogy a szellemi, ideológiai élet területén az eddiginél sokkal pezsgőbb, elevenebb, harcosabb szellem teremtődjen meg a szövetség különböző fórumain, de a különböző lapok hasábjain is.

Mit akar ebből a szempontból tenni az Írószövetség? Mindenekelőtt szeretné újra megteremteti a viták fórumát, vigyázva arra, hogy ne halmozzunk itt fel rengeteg olyan vitaanyagot, amellyel azután nem tudunk megbirkózni, másrészt pedig vigyázva arra, hogy ne öncélú, csak vitázzunk alapon follyanak ezek a viták, hanem valóban az irodalmi életben felmerülő konkrét kérdésekről vitázzunk, s min-

dig a művek kapcsán vessük fel az esztétikai, politikai problémákat. Szeretnénk ezenfelül tájékoztató jellegű előadásokat és megbeszéléseket tartani a külföldi országokban zajló, bennünk is érdeklő irodalmi vitákról.

Közelebb az élethez

További tanulsága a pártkongresszusnak az, amit úgy szoktunk emlegetni: közelebb az élethez. Azt hiszem, ez egész irodalmi fejlődésünk egyik legfontosabb, központi problémája. Most már nem az elv hangoztatása az elsődleges feladat, hanem azoknak a formáknak a megteremtése, ahogyan ez megtörténhet. Vannak különböző kísérletezések, próbálkozások. Az első — amely nagyon meghatározó —, hogy leveleket küldenek az Írószövetségbe, termelőszövetkezetekből, üzemelekből, állami gazdaságokból, várják, kérik az írókat. De nem nagyon mozdulnak az írók. Cseres az egyetlen, aki a ceglédi levélre válaszolt, azt hiszem, azóta mérle is ment, több ilyen példát azonban nem tudnék felsorolni. A most alakuló szocialista brigádokkal kapcsolatban felmerült, hogy egy író legyen tagja egy szocialista brigádnak. Nem úgy, hogy velük dolgozik, de a szocialista brigádnak egyik kritériuma az, hogy nemcsak közösen dolgoznak, hanem közösen művelődnek, szórakoznak is. Az ehhez hasonló módszereknek a kimunkálása rendkívül fontos feladat. Olyan lehetőségekkel is élhetnénk, hogy az írók számára az írói léttel összefüggő, az írói munkával összegegyeztethető foglalkozásokat biztosítsanak például üzemi könyvtárakban, kulturális központokban. Az atmoszférát is meg kell teremteni hozzá, hogy legyenek jelentkezők. Ma még nincsenek, legalábbis elegendő nincsenek.

A kongresszus tanulságaiból még arra szeretnék hivatkozni, ami a legtöbb embert ragadott meg ebben az országban. Kádár elvtárs zárszavának arra a részére, ahol a kommunista emberség és egyáltalán, az emberség problémájáról beszélt. Azt hiszem ezek nagyon megszívlelendő szavak a mi számunkra, majd hogy nem a mi írott programunkat jelentik, hiszen az igazi irodalom feladata mindig a nevelő elhivatottság volt. De ezen az általánosságon túl másra is ráirányítja a figyelmünket. A szocialista átalakulás külső formái lassanként megteremtődnek. A szövetkezeteknél például most már lassan nem az lesz a probléma, hogy belépni vagy nem belépni, hanem az, hogy ezekben a szocialista formákban hogyan teremthetjük igazán szocialista, emberi tartalom. Egész írói munkásságunkban tehát efelé a kérdés felé kell fordulnunk.

A felszabadulás előtt a kommunistákat hallatlan mértékben izgatták a morális problémák: a házasság, a szerelem, ennek szocialista formái, az emberi együttélés kollektív emberi tartalmak. Ebben végtelen állapontokat is elfoglaltunk, de e kérdések körül hallatlan érdeklődés volt, míg most, a szocialista átalakulás során, mi nagyon sok tekintetben kispolgári tartalmakat vettünk át, azokat tartjuk nagyon sokszor szentnek, holott a szocialista irodalomnak feladata lenne, hogy a szocialista együttélés helyes normatíváit segítsen megteremtetni ebben a vonatkozásban is. Azt hiszem az ezzel való foglalkozást jövőendő munkánk nagyon fontos részének kell tartanunk — fejezte be beszámolóját Darvas elvtárs.

A MAGYAR KULTÚRA SIKERE KÜLFÖLDÖN

(Folytatás az 1. oldalról)

pedig mindig a kegyetlenül rideg valóságra ébresztette a tömegeket. Hiányzott az eszme és a valóság összhangja. Ez most, legalábbis a szocialista világrendszer népeinek életében megvalósult. S nem rejtozik az idő távoli kedében az a történelmi pillanat, amikor minden nép eljuthat oda, ahol eszme és valóság egybehangzik. Ez kétségtelen.

Csak a legnagyobb öröm hangján lehet szólni arról az új népvándorlásról, amelynek napjaink során tanúi lehetünk Nagyragu államférfiak utazgatnak egymáshoz. Politikai, kereskedelmi és kulturális delegációk adják egymásnak a kilincset a különböző országokban. Egyszerű emberek száza, ezrei kelnek útra, hogy megismerkedhessenek más népek, más országok életével. A szellemi élet karavánjai járnak a világ országújtjait és viszik magukkal a béke és a barátság eszméjét.

Ezek a gondolatok

ébredtek bennünk, amikor a szép és kedves Szovjet-Ukrajnát végigjártuk. Önkéntelenül jelentkeztek ezek a gondolatok. Valóban: az a fogadtatás, amelyben részünk volt, az a meleg baráti szeretet, amely az ünnepi napokat, azok megszervezését, rendezését áthatotta; az ukrán dolgozó tömegek részvétele az ünnepi gyűléseken s koncerteken, a régi világban elképzelhetetlen volt. Két népket ilyen meleg és örömteli találkozása teljességgel lehetetlen lett volna. Napjainkban szinte minden napos dolog.

Csak egyetlen esetet hadd említsek meg, amely teljességgel megmutatja, hogy a magyar—szovjet barátság, az ukrán—magyar testvérség nem frázis. Élő valóság. Harkovban történt, hogy két órával az ünnepi gyűlés és hangverseny kezdete előtt, ölmoseső zuhogott a városra. Száznegyven órával befogadott az úttestre s járdára. A közlekedés a szó-szoros értelmében életveszélyes volt. Be is szüntették a közúti járatokat. Autók sem közlekedtek. Nem hittük, hogy a gyűlés és a hangverseny megtartható lesz. Nos, amikor — igaz félórával később — kimentünk a színpadra, a nézőtér háromnegyed része megtelt és még egyre jöttek új és új csoportok, úgy hogy amikor a hangversenyre került a sor, az 1200 személyt befogadó terem teljesen megtelt. Üdvözlő beszédünkben tréfásan meg is említettük azt a magyar népdalt, hogy: „Akármilyen jeges eső esik, mégis...”

Olmos, hideg eső odakünn, a teremben könnyű derű, forró barátság, és tomboló lelkesedés, akárhányszor csak magyar dal, magyar muzsika hangzott fel.

Mennyi mindent lehetne elmondani Harkovról! Üzemeiről, és tudományos intézményeiről. Parkjairól és szoborairól. Gyönyörű utcáiról és drága, nagyszívű embereiről, akik mind-mind nagyon büszkék szeretett városukra, s akik jól ismerik a magyar nép életének szinte minden rezdülését és lázasan érdeklődtek tőlünk Budapestről, a Balatonról, a magyar irodalomról, képzőművészetről, könyvtárainkról, iskoláinkról, a munkásokról és parasztokról: hogyan élnek, tanulnak-e, vannak-e szocialista brigádjaink?...

Csak Harkovban? Nem! Végig Ukrajnán mindenütt. Krasznodarban, az Ifjú Gárda városában a forradalmi múzeum igazgatója végigkísért bennünket a termeken, amelyekben a vértanúk életének az emléke lebeg s kérte, hogy küldjenek a magyar ifjú kommunisták díszszólvát, hogy kitűzhessék a vértanúk termében. És itt is mennyi kérdés röpött el az ajkairól a mi életünk fordulatairól.

Luganszkban, ebben a fejlődő, szép városban szintén gyönyörű két napot töltötünk. S hiába volt húsfokos hideg, mi ebből semmit sem éreztünk, annyi melegség vett körül bennünket, annyi testvéri szó, baráti érdeklődés VII. kongresszusunkról, a kongresszusi verseny sikereiről, a termelőszövetkezetek helyzetéről, hogy alig győztünk válaszolni. És ok is beszámoltak a maguk életéről, terveikről, szándékaikról. Nemcsak Luganszkban, hanem mindenhol, ahol megfordultunk, lelkesen számoltak be arról, hogy mennyien tanulnak munkások, kolhozparasztok esti iskolákban, levelező tanfolyamokon, technikumokon, egyetemeken. Százzával, ezrével, tízezzével. Minél többet akarnak tudni, minél jobban meg akarnak ismerkedni a tudományok elért eredményeivel. Üzemekben találkoztunk a kommunista brigádok tagjaival. Elmondták, mi a céljuk: nemcsak szakmai tudásukat akarják a legmagasabb tökélyre fejleszteni, hanem emberségüket is. A mi új világunkban — mondogatták — újfajta embert kell kialakítanunk, aki megtestesíti a kommunista humanizmus legmagasabb eszményeit. Lázasan érdeklődtek aziránt, hogy nálunk van-e ilyen brigád-mozgalom. Szeretnének a mi brigádjaikkal kapcsolatba kerülni.

Sztálinóban bányászokkal találkoztunk. Felejthetetlen élményekkel gazdagodtunk a Dnyec-medencében ebben a hires-nevezetes városában is. Az ünnepi gyűlésen és hangversenyen kívül részt vettünk egy bányászgyűlésen is, amely hirtelenében verődött össze

egy műszak végén, amikor a tárnából éppen feljöttek bányász elvtársaink. Annyira megörültek nekünk, hogy együtt maradtak és olyan szép, meleg hangú beszélgetés kerekedett ki, amely sokáig emlékezetes marad számunkra. Talán nem utolsósorban azért is, mert olyan meglepő tájékozottságot árultak el a mi viszonyainkat illetően, hogy szinte otthon éreztük magunkat.

Otthon éreztük magunkat.

Mindezt otthon éreztük magunkat ukrainai útjaink során. Milyen csodálatosan szép ünnepi est folyt le Szimferopolban. Itt a fiatalok vitte a szót. És milyen fiatalok! Hazájuk gazdasági viszonyairól, a hétéves terv számoszlopairól, éppen olyan tájékozottak, mint az irodalom és művészet dolgaiban.

Nemcsak Kijev született újjá a náci pusztítás borzalmas romhalmazából, éppen úgy, mint a szinte a földig rombolt városok egész sora, hanem az egész szovjet élet. És jó volt ezt látni, közvetlen közelről megfigyelni, jó volt megittasulni attól az új szellemről, amely a szovjet embereket eltölti és csodálatos alkotásokra teszi őket képesé. Jó volt látni, hogyan bontakoznak ki üzemekben, termelőszövetkezetekben, iskolákban művészcsoportok, amelyeket nemcsak lelkesedés hevít, hanem művészi igényesség ösztönöz a legmagasabb színvonal elérésére. A szovjet emberek — és ezt Ukrajnában is nagy örömmel tapasztaltuk — az élet teljességére törekvesnek. Nemcsak munkalelkesedéssel élnek bennük, hanem a minél nagyobb tudás megszerzésének vágya és a művészetek iránti érdeklődés lelki derűje.

Nagyszerű találkozásaink

Ukrajnában, elvtársainkkal, az ukrán irodalom- és művészet-képviselőivel, egyszerű emberekkel, a szovjet hadsereg tisztjeivel és katonáival, akik közül nem egy mondogta el, hogy Magyarországon hargolt a felszabadító háború során. Sokan, nagyon sokan vannak ilyenek Ukrajnában is. Talán ez is egyik magyarázata annak, hogy olyan testvéri barátság vett körül bennünket, az ukrán városokban, ahol mint Szimferopolban is még emlékeznek arra, hogy a magyarok tízezrei vettek részt a polgárháború harcaiban, a forradalom oldalán.

A közös véraldozat mindenél erősebb köteléke fűzi össze egymással a két népet.

Január 20-án kezdődnek az Ukrán Kultúra Napjai Budapesten. Fogadjuk olyan szeretettel az ukrán kulturális delegációt és művészcsoportot, mint amilyenben nekünk volt részünk Ukrajnában.

A választmányi ülés vitája

Darvas József beszámolója után Földeák János ismertette a tagfelvételi bizottság eddigi munkáját. Utána Dobozy Imre, az Írószövetség főtitkára nyitotta meg a vitát.

Barabás Tibor a szociális bizottság munkájáról szólt. Mesterházi Lajos a többi között a televízió nagy tömeghatásáról beszélt. Madarász Emil felszólalása után Veres Péter ugyancsak a televízió és a könnyű műfajok kérdésével foglalkozott.

Tatay Sándor a többi között a nyugati könyvek költészetével foglalkozott. A televízió kérdését érintette felszólalásában Gergely Sándor is. Szecsődi László, a párt Központi Bizottsága tudományos és kulturális osztályának helyettes vezetője felszólalásában a kritika problémáival foglalkozott. Sok igazság van abban — mondogta —, hogy nem lehet akkor vitatkoznunk, ha

nincs ellenvélemény. De van ilyen ellenvélemény és az a baj, hogy ezzel sem vitatkoztunk. Megjelentek könyvek, amelyekben nagyon is vitatható, ellenséges, velünk szemben álló világnézeti állásfoglalás van, de nem követi ez az Élet és Irodalomban vagy más lapokban olyan állásfoglalás, mely a helyes nézeteket képviseli.

Jankovich Ferenc az Írószövetség vidéki bizottságának munkájával foglalkozott, majd utána Goda Gábor szólt fel. „A világon — mondogta — sok minden történik a szocialista irodalomban, a szocialista kulturális életben, de mi valahogy kicsit távol élünk, el vagyunk szakadva vagy vágya ezektől a különféle törekvésektől. Minálunk is sok minden történik. De én azt hiszem, az Írószövetség egyik legfontosabb feladata volna megteremteti nemcsak atmoszférában, hanem ideológiailag is azt a lehetőséget, hogy az

alapkérdésekben egyetértő frók alkotási kedve, lehetősége biztosítva legyen...”

Köpeczi Béla felszólalásában elmondta, hogy évente kb. 220—250 magyar mű jelenik meg. Az utóbbi időben elsősorban a vezető párt és állam szervek felvetik az új művek egy része kapcsán a színvonal, a minőség kérdését. Kevésbé vetődik fel ez a probléma az irodalmi folyóiratokban, általában az írói közvéleményben. A számszerűség hajhászása a könyvkiadásban helytelen és egészségtelen jelenségekhez vezet.

Szabó Pál felszólalása után Urbán Ernő a könyvterjesztés problémáival foglalkozott. Javasolta, hogy az Írószövetség nézze meg a könyvterjesztés munkáját. Veres Péter és Köpeczi Béla másodszori felszólalása után Darvas József rekesztette be az Írószövetség választmányi ülését.